PROLOOG

TONEELWERKGROEP

SPEELT

VIJANDEN?

VIJANDEN?

DRIE SCHETSEN UIT DE INDUSTRIËLE SAMENLEVING

DOOR RENKE KORN

REGIE: JOOP KEESMAAT

VERTALING:
GERARD PIETERSE

MEDESPELENDEN:

HELEN JUURUNK
WILMA VAN KLAVEREN
TON VAN OTTERLOO
HERTJE PEECK (a.g.)
NIENKE SIKKEMA
DRIES SMITS
KEES WATERBEEK
CEES WIJN

www.toneelwerkgroepproloog.nl

PICKNICK

Personen: Jan Hoogland.
Helma, zijn vrouw.
Johan en Ineke, hun kinderen.
Herman Smit.
Marie, zijn vrouw.

Een open plek in het bos. De zon schijnt, de vogeltjes fluiten. Als het doek opgaat rijdt een Opel Rekord van rechts één à twee meter het toneel op. Jan Hoogland, 40, brildragend, zijn vrouw Helma, 38, en de twee kinderen Johan, 16 en Ineke, 15, stappen uit. Hun kleding is niet geheel in overeenstemming met het idee van een picknick: te netjes om echt gemakkelijk te zitten, ja zelfs een beetje winters.

Hoogl: Zie zo, we zijn er. (opent kofferruimte en haalt er vier stoeltjes, een deken en een luchtbed uit).

Helma: (kijkt om zich heen) Alles is nog precies hetzelfde. (begint wat in de auto te rommelen. Johan mikt met een mes op boomstammen. Ineke verdwijnt het bos in).

Hoogl: (kijkt haar na) Waar ga je naar toe?

In: Ik moet zo nodig.

Hoogl: (meer tegen zichzelf) Alweer? (kijkt op zijn horloge. Tot Johan) Zie je, we hebben het toch binnen een uur gehaald. Vooruit, help eens mee. En hou eens op met dat gesmijt met dat mes. (Johan stopt het mes mopperend weg en helpt zijn vader. Ze dragen de stoelen, de deken en het luchtbed naar het midden van de open plek).

Hoogl: Hier, hou eens vast. (Ze spreiden de deken uit. Een koekoek roept. Helma steekt haar hoofd uit de wagen).

Helma: Hoor, de koekoek.

Hoogl: (luistert) Die zit hier niet zo ver vandaan. (tot Johan) Doe nog eens wat. Help je moeder eens. (Johan loopt naar de auto en neemt van Helma een picknickmand over die hij op de deken zet. Hoogl. haalt een blaasbalg uit de kofferruimte en begint het luchtbed op te pompen).

Helma: (die uit de auto gestapt is) Weet jij waar mijn zonnebril is ?

Hoogl. Ligt hij niet in het handschoenenvak?

Helma: Nee.

Hoogl. Misschien in die gele mand. (Helma haalt een tweede gele picknickmand uit de auto, vindt haar zonnebril, zet hem op en plaatst de mand op de deken).

Hoogl. Ja?

Helma: Ja. (Johan is op een klapstoel gaan zitten, heeft een stipblaadje gepakt en leest).

Helma: Hebben jullie de tafel niet meegenomen?

Hoogl: Natuurlijk wel. Die ligt nog in de auto.

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Helma: Haal die dan toch, Johan. Laat je vader niet altijd alles alleen doen. (Johan staat mopperend op en haalt de tafel).

Hoogl: Kijk, daar gaat een buizerd.

Helma: Oh ja. Wat zweeft ie .

Hoogl: (tot Johan die de klaptafel opstelt). Een buizerd.

Joh: (kijkt ongeinteresseerd omhoog) Ja. (gaat zitten en leest verder. Helma legt een kleedje over de tafel).

Hoogl: Wat denk je Johan, hoe hoog zou ie vliegen?

Joh: (kijkt vluchtig op). Tweehonderd meter.

Hoogl: Minstens. (belerend) En toch ziet hij van boven alles wat er op de grond beweegt. Elke muis. Weet je waarom? Die vogels hebben ogen die het licht polariseren, d.w.z. dat ze alleen lichtstralen opnemen die in hetzelfde vlak liggen. Daardoor krijg je een geperforeerd, scherp beeld. Tegenwoordig heb je ook kameras met zulke lenzen.

Joh: (heeft maar half geluisterd) Ja. (Hoogl. kijkt hem hoofdschuddend aan. Neemt zijn voet van de blaasbalg).

Hoogl: Ga jij eens verder. (Johan staat traag op en gaat naar de blaasbalg. Helma dekt de tafel met vorken, messen en plastic borden, waarop ze aardappelsalade en worstjes verdeelt).

Hoogl: (kijkt weer naar de buizerd) Die heeft hier vast zijn jachtgebied. De meeste dieren hebben precies begrensde jachtgebieden, waar geen enkel ander dier van hun soort mag komen. (gaat naar de auto en doet de motorklep omhoog).

Helma: Wil je dat nu gaan repareren?

Hoogl: Nee, ik wil alleen maar even kijken. (rommelt aan de motor) Ik wil weten waar dat typiese geluid vandaan komt. Ik ben bang dat er weer iets met de aandrijving niet in orde is.

Helma: Maak nu niet vlak voor het eten nog een paar smerige handen.

Hoogl: Welnee. (laat de motor draaien en kijkt).

In: (komt terug uit het bos). Ik heb op een mierenhoop gepiest. (gaat op een klapstoel zitten) De mieren wisten niet hoe ze het hadden, toen ik daar naar binnen piste.

Helma: Ineke.

Joh: (vrolijk) Viezerik.

Helma: Johan, hou dat soort uitdrukkingen voor je.

Joh: Maar als zij nou op een mierenhoop piest

Helma: Ik wil er niets meer over horen. (Hoogl. zet de motor af en knoeit er nog wat aan. Johan doet het knopje op het ventiel van het luchtbed.)

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Joh: Theo heeft een brommer gekocht.

Helma: Die werkt.

Joh: Ik heb met zijn baas gesproken. Hij heeft gezegd dat ik er in de herfst kan beginnen.

Hoogl: Hou daar nou maar eens over op .

Helma: Wat is dat voor waanzin.

In: (gaat naar haar vader) Wat is er?

Hoogl: Ik weet 't niet. Ik heb even naar dat geluid gekeken. (Johan gaat op het luchtbed zitten en pakt zijn blaadje. Hoogl. doet de motorklep naar beneden).

Hoogl: (loopt naar de tafel). Aardappelsalade?

Helma: Ja. (Hoogl. gaat op een stoel zitten en maakt zijn vingers schoon met zijn zakdoek).

Helma: Heb je nu toch een paar smerige vingers?

Hoogl: Ach.

Helma: Gebruik daar je zakdoek toch niet altijd voor.

Hoogl:(blik op de kinderen). Helma, asjeblieft.

Joh: Op school wordt het toch niks.

Hoogl: Dat zullen we nog wel eens zien.

Joh: Daar kan ik na een jaar al ƒ 700,-- verdienen.

Hoogl: Wie heeft je dat wijs gemaakt? Over een jaar of vier praten we nog wel eens met elkaar, als je een betere kijk op de dingen hebt. Als je een beetje beter weet wat een goeie opleiding waard is. Dan zul je ons dankbaar zijn dat we je niet van school genomen hebben. Dan zul je het verschil zien tussen een arbeider en een employé . Hoe ze een arbeider aankijken of een employé. Het verschil. Of iemand ƒ 700,-- verdient of ƒ 2.000,-- Dat zul je dan wel merken.

Helma: Ik weet ook niet waarom jij altijd met die Theo optrekt. Waarom heb je geen vriend uit je klas?

Hoogl: Ja. Moeder en ik hebben het er gisteren nog over gehad. Die Jan Willem bijvoorbeeld die op het schoolfeest naast ons zat, die is toch erg geschikt. En zijn ouders ook. Zijn vader is toch ingenieur? (Johan antwoord niet en kijkt ostentatief in zijn blaadje). 't Is zeker erg spannend hè? Maar mag ik je nu verzoeken dat ding weg te doen? We gaan eten. (allen zetten zich aan tafel en eten).

Joh: Alweer aardappelsalade.

Helma: Wees blij dat je nog wat krijgt.

Hoogl: In India sterven iedere dag honderden kinderen van de honger. Die zouden blij zijn als ze aardappelsalade kregen

Joh: We zijn hier toch niet in India.

Helma: Wees niet zo brutaal.

Hoogl: Mij smaakt het best. Ik geloof dat het vandaag behoorlijk warm wordt.

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Hoogl: Geen wolkje te bekennen. (tot Ineke). Hoe is het, spelen we straks nog een partijtje badmington?

In: Nee.

Hoogl: (lacht wat beduusd) Waarom niet?

In: Zonder net is er toch niks aan. Bij Rita hebben ze nu een echt badmingtonveld in de tuin, met een net en lijnen. Dan is het leuk. Zonder net is het alleen maar vervelend.

Hoogl: Maar anders vond je het wel leuk. (tot Helma) Eigenlijk heeft ze gelijk. We kunnen toch ook best een net kopen. Zo duur kan dat niet zijn. (tot Ineke) Dan nemen we de volgende keer een net mee en spelen echt om de punten. Goed? (Ineke knikt).

Joh: Kunnen we nooit eens ergens anders heen? Waarom moeten we altijd hier naar toe?

Hoogl: Altijd is wel een beetje overdreven.

Joh: Dit is al de derde keer.

Hoogl: En? Daarom is het hier toch nog niet vervelend. Vandaag gaan we die richting eens een beetje uit om de omgeving daar te verkennen. Daar zijn we bijvoorbeeld nog nooit geweest. Ik vind het hier heerlijk. We zijn hier nu driemaal geweest en nog nooit heeft iemand ons hier gestoord. Het is net of dit bos van ons is. Wat doet je vriendin Rita eigenlijk? Ik heb haar al een tijd niet meer bij ons gezien. Waarom komt ze nooit meer?

In: Ze vindt het vervelend bij ons.

Hoogl: Heeft ze dat gezegd?

In: Ja. Vandaag gaat ze met haar ouders naar Amsterdam.

Hoogl: Oh ja? Naar familie?

In: Weet ik niet. Haar vader krijgt volgende week een Mercedes.

Helma: Hoezo? Heeft hij er een gekocht of krijgt hij hem van de zaak?

In: Weet ik niet. Rita zei: volgende week krijgen we een Mercedes.

Hoogl: (kijkt Helma vragend aan) Wat bedoel je met krijgt hij hem van de zaak...

Helma: (haalt haar schouders op) Je zegt zelf dat ze daar veel royaler zijn.
Ze zijn overal royaler dan bij de Haas.

Hoogl: De Haas en de BLA kun je nu eenmaal niet met elkaar vergelijken.

Helma: Waarom blijf je er dan?

Hoogl: Laten we daar maar over ophouden. We kunnen toch best tevreden zijn. (streelt Ineke's haar) Nietwaar? Kijkt eens hoe het gras daar glinstert. De dauw ligt er nog op. (tot Helma) hebben we niets te drinken bij ons?

Helma: Jawel. Wil je nog aardappelsalade?

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Hoogl: Nee, dank je. Ik ben vol. Alleen wat te drinken. (Helma haalt een fles en glazen uit een van de manden en schenkt in).

Hoogl: Dank je wel.)tot Joh.) En jij? Heb jij geen zin in een partijtje?

Joh: Nee.

Hoogl: (leunt achterover en steekt een sigaret op). Zo gaat dat. Dan wil je eens.... Wij zouden vroeger blij geweest zijn als onze ouders tijd voor ons hadden. (Helma ruimt de spullen van tafel. In. gaat op het luchtbed liggen en pakt Johans blaadje).

Hoogl: Weet je, Johan, toen ik zo oud was als jij en leerjongen moest worden, had ik graag nog wat langer op school willen blijven. Blokken vond ik niet zo'n lolletje, maar ik wist: als je vooruit wil komen dan moet je een opleiding hebben, diploma's. Dan moet je kunnen zeggen: ik ben op die en die school geweest, alsjeblieft mijn diploma. Zo is dat. Je moet een ding goed onthouden: het maakt de mensen weinig uit of je een geschikte vent bent; wat ze interesseert is of je wat kunt. (gaat op de deken zitten) Ik wil maar zeggen: als je weet wat je wilt dan kun je over zeven of acht jaar ƒ 1.500,-- per maand verdienen en dan krijgt je vriend Theo nog altijd niet meer dan ƒ 800,--. Op z'n hoogst. En die zal ook nooit meer verdienen, terwijl jij als de omstandigheden gunstig zijn wel ƒ 2.000,-- of ƒ 3.000,-- kunt bereiken. Het hangt ervan af wat je doet. En of je energie en eerzucht hebt. (gaat liggen. Helma installeert zich naast hem met een tijdschrift. Johan staat op, gaat naar zijn zuster en pakt het blaadje weg).

Joh: Duvel op.

In: Is dat luchtbed van jouw? (hij sleurt haar van het luchtbed).

Joh: Ik heb het opgepompt. Vooruit, donder op.

In: Au. Je doet me pijn.

Joh: "Au. Je doet me pijn". Ga maar op de deken liggen. (gaat op het luchtbed zitten en pakt zijn blaadje. In. grijpt plotseling het blaadje weg en zwaait er mee door de lucht).

In: Ha- ha - ha.

Joh: Geef hier.

In: Kom het maar halen. (Joh. kijkt haar nijdig aan, doet alsof het hem niet meer interesseert, gaat liggen en sluit de ogen. In. komt dichterbij en zwaait het blaadje voor zijn gezicht heen en weer).

In: Hier is het. Pak 't dan. Je kijkt toch, ik zie het. (Joh. komt plotseling omhoog, grijpt de arm van zijn zuster, pakt het blaadje af en geeft haar een trap tegen haar achterste).

Joh: Domme gans.

www.toneelwerkgroepproloog.nl

In: Au. (tot vader) Johan heeft me een schop gegeven.

Helma: Waarom plaag je hem dan ook altijd? Kom hier liggen, ga lezen of speel met je bal.

In: Dat is zo vervelend. (ze draait heen en weer. De koekoek roept weer.)

Helma: Daar is de koekoek weer.

Hoogl: Ja, ik geloof dat hij steeds dichterbij komt. (In. wil het bos in).

Helma: Waar ga je heen?

In: Paddestoelen zoeken.

Helma: Er zijn nu geen paddestoelen.

Hoogl: Die zijn er in de nazomer pas weer.

In: Maar er zijn bramen.

Helma: Nee, ga liggen.

Hoogl: Vooruit Ineke, kom hier liggen. Straks gaan we met zijn allen samen wandelen en dan zullen we kijken of er bramen zi

In: (halfluid) Zoiets stoms. (gaat in de auto zitten).

Hoogl: Ze verveelt zich.

Helma: Eigen schuld. Ze moet nu langzamerhand eens verstandig worde (stilte).

Hoogl: Heerlijk die stilte hier. Net een eiland (In. drukt op de klakson. Hoogl. schrikt op).

Hoogl: Kom d'r uit. Direkt. (In. stapt mopperend uit de wagen). Lap dat niet nog eens. Wat heb je? Bevalt het je hier niet?.

In: Nee.

Hoogl: Maar waarom dan niet? Wat wil je eigenlijk? Zullen we toch nog maar wat badmingtonnen?

In: Nee. (Hoogl. haalt zijn schouders op en gaat weer liggen. Stilte. In. trekt het dopje uit het luchtbed. Joh. springt op en rent haar achterna).

Joh: Als ik je te pakken krijg....

Hoogl: Johan laat dat. Kom hier.

Helma: Johan. (In. gaat tussen haar ouders in staan, zodat Joh. haar niet kan pakken).

Joh: Wacht maar.

Hoogl: Wat is er aan de hand? Wat moet dat?

Joh: Ze heeft het dopje uit het luchtbed getrokken.

In: En jij hebt mij ervan af gesmeten.

Helma: Hou nu eindelijk eens op met de pesterijen. Jij pompt je luchtbed weer op en jij blijft hier rustig zitten totdat we gaan wandelen. Vandaag is het wel verschrikkelijk met jullie.

Hoogl: Waarom haal je je boek niet uit de auto?

In: Ik heb geen zin om te lezen.

Hoogl: (gaat liggen) Kijk dan maar naar de lucht. (Joh. pompt het luchtbed weer op).

www.toneelwerkgroepproloog.nl

www.toneelwerkgroepprolooog.nl

Joh: Ik geef je nog een keer een rotschop, reken maar.

In: Slijmert. (ze peutert verveeld aan haar teen. Steekt haar tong uit tegen Joh.)

Joh: Stomme geit.

In: Wezenloos stinkdier.

Joh: Trut

In: Klootzak.

Helma:(heft haar hand op) Nu nog één zo'n uitdrukking en jullie krijgen er een paar. (tot Joh.) En jij ook. (In. peutert weer aan haar teen).

In: (provocerend) Zondag is de vervelendste dag van de week. (Helma en Hoogl. reageren niet. Stilte).

Helma:Luister eens. (Hoogl. richt zich op. Ze luisteren. Uit het bos hoort men het naderbijkomende geluid van een motor die over een bosweg rijdt).

Helma:Wat is dat?

Hoogl:Een motor.

Joh: Een BMW. (ze luisteren en kijken naar links in de richting vanwaar het geluid komt).

Helma: 't komt hierheen.

Hoogl: Ja.

(Een motorfiets, een 600 BMW met zijspan, komt links het toneel op. Een ongeveer 30-jarige man, Smit, in een zwart leren pak bestuurt het voertuig. Zijn vrouw, 35, zit op de duo. Ze draagt ook een motorpak, In de zijspan staat een wiegje met een kind van ongeveer een half jaar. Smit stopt, zet de motor af en monstert Hoogland en zijn gezin).

Smit: Goeiedag.

Hoogl: Goeiedag.

Smit: (een beetje agressief). Hier is nog plaats hè? (stapt af).

Hoogl: (afwijzend) Jawel.

Smit: (tot zijn vrouw) Afstappen. (Mevrouw Smit stapt af. Smit doet zijn leren pak uit, eronder draagt hij een zwarte trainingsbroek en een rood sporthemd met embleem. Helma kijkt Hoogl. aan. Hoogl. staat op en gaat op een klapstoel zitten. Mevrouw Smit pakt een handtas uit de zijspan, haalt er een kam en spiegel uit en begint zich te kammen).

Smit: Vooruit, leg de deken eens neer. (Mevrouw S. pakt een deken en een transistor uit de zijspan. Ze spreidt de deken uit en zet het reiswiegje met het kind naast de deken.)

Smit: (kamt zijn haar) Warm weer vandaag hè?

Hoogl: (gereserveerd) Nogal ja.

Smit: We waren daarnet bij een benzinestation. 26 graden in de schaduw. Niet gek voor mei Hè? (wacht op antwoord van Hoogl. Deze zwijgt). Bent U hier al lang?

Hoogl: Ja. (staat op, gaat naar de auto, stapt in en rommelt wat in het handschoenenvak. Smit merkt dat Hoogl. niet met hem wil praten en wendt zich af. Mevr. S. kleedt zich uit en gaat op een hemdjurk op de deken zitten. Ze steekt een sigaret op. Smit haalt een paar flesjes bier uit de zijspan en legt die in de schaduw van de motor. Hij steekt een sigaret op, opent een flesje, gaat naast zijn vrouw op de deken zitten en drinkt).

Smit: Wil je er ook een?

Marie: Nee, nu niet.

Hoogl: (komt terug bij de tafel, tot Helma) Wat doen we nu?

Helma: (Halfluid). Zeg toch tegen ze dat ze ergens anders heen gaan. Waarom moeten ze uitgerekend hier zitten? Afschuwlijke lui. (Herman haalt zijn schouders op. Smit haalt een krant uit de zijspan, gaat weer op de deken liggen en leest. Zijn vrouw haalt het dekentje van het kind in de wieg af).

Smit: Wat krijgen we nou? Laat die deken erop liggen.

Marie: Bij deze hitte.

Smit: Doe die deken er weer op.

Marie: (dekt het kind weer toe). Ze zweet al.

Smit: Waanzin.

Marie: Kijk dan.

Smit: Hou je bek. (Marie gaat op haar rug liggen, richt zich weer op en trekt haar kousen uit).

In: Gaan we nu wandelen?

Helma: Nee, nog niet.

Hoogl: Blijf nog maar even liggen.

In: (halfluid, mismoedig) Ach man. (ze gaat op het luchtbed zitten dat Joh. verlaten heeft). Joh. loopt langzaam op de motor af en bekijkt hem).

Joh: (tot Smit) Hoeveel inhoud heeft ie?

Smit: 600

Joh: En zijn topsnelheid?

Smit: Zonder zijspan over de 170. Met zijspan natuurlijk minder. Je mag er wel eens op gaan zitten als je wilt. (Joh. maakt aanstalten de motor te bestijgen).

Helma: Johan, laat dat.

Hoogl: Kom hier. (Joh. kijkt Smit verlegen aan).

Smit: Je ouwelui hebben wat tegen me hè? (tot Hoogl. en Helma) Laat die jongen er toch rustig opklimmen. Dat ding vliegt niet uit elkaar. (Hoogl. en Helma reageren niet. Joh. trekt zich terug).

Joh: (tot In.) Vooruit, eraf.

In: Idioot. (ze staat op, kijkt om zich heen en loopt dan in de richting van het bos).

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Hoogl: (nog verachtelijker) Goed, tien gulden. (houdt Smit een ander biljet voor). Astublieft. (Smit kijkt hem aan) Wat? Wilt U niet? Of wilt U nog meer? (Smit slaat Hoogl. plotseling de portefeuille uit de hand en reageert op diens vluchtige afweer met een stomp in zijn maag. Zacht steunend zinkt Hoogl. op de grond, ligt op zijn knieën, bukt zich en grijpt mechanies naar zijn papieren die uit de portefeuille gevallen zijn. Smit kijkt zonder een woord te zeggen op hem neer).

Hoogl: Daar zult U spijt van hebben.

Helma: (vliegt uit de auto) Jan. Wat is er?

Hoogl: 't Gaat wel weer. (staat met haar hulp moeizaam weer op).

Helma: (tot Smit) Ellendeling. Schoft. In de gevangenis hoor je. Walgelijk individu. (Smit keert zich om en gaat naar zijn vrouw).

Smit Vooruit, pak in, we gaan verder. (ze kleden zich aan en pakken hun spullen).

Marie: Goed zo, Herman.

Smit: Hou je smoel. (Hoogl. wankelt, door zijn vrouw ondersteund, naar de auto en gaat half op de bestuurdersplaats zitten.)

Helma: God, Jan,

Hoogl: Laat maar, het gaat wel weer. Ik ben alleen een beetje misselijk. Hij heeft me in mijn maag gestompd. Dat zal hem duur komen te staan. Schrijf zijn nummer op. (Helma komt naar voren om het nummer van Smit's motor op te nemen).

Hoogl: (tot de kinderen, hoewel die niet bewogen hebben) Blijf zitten. (Helma komt terug. Hoogl. geeft haar een ballpoint en een notitiebookje).

Hoogl: Schrijf op. Ik zal hem aangeven. Daar kan hij op rekenen. (Helma geeft ballpoint en blok terug) Dank je. We krijgen hem wel (Ze kijken naar Smit en zijn vrouw die zich zwijgend klaar maken om te vertrekken).

Helma: Wat een tuig. (tot Johan die uit de auto stapt) Blijf binnen. (tot Hoogl). Wat was er eigenlijk aan de hand?

Hoogl: Ik wilde hem er geld voor geven dat ze weg gingen, toen begon ie plotseling te slaan. (Smit komt nog een keer naar voren).

Helma: Verdwijn, schoft.

Smit: Wij gaan wel weg, ziet U. Gaat U maar weer rustig zitten. Mooie wagen heeft U. (buigt een ruitenwisser naar voren en laat hem weer terugspringen). Bent U trots op, hè? (tot Johan). Fijne ouders heb jij. Die hebben er wel kijk op. Ze zagen meteen dat wij maar vuile proleten zijn. Meteen dat we hier kwamen.

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Proleten waar je met een boog omheen moet lopen. Maar jij bent nog in orde. Als je in Dord. komt, moet je eens bij Verlaan langs komen. Daar staat mijn ouwe racemotor. Kun je die es bekijken. Je kunt er ook wel eens op rijden. (gaat naar zijn motor, stapt erop en slaat hem aan) Zijn vrouw gaat op de duo zitten. Ze vertrekken).

Helma: Asociaal tuig. (Hoogl. staat op) Zullen we nog hier blijven?

Hoogl: Natuurlijk. (haalt tafel en stoelen weer uit de auto) We zetten de boel weer op.

Helma: Hoe voel je je nu?

Hoogl: Ik ben alweer in orde.

Helma: (tot In.) Kom er maar weer uit.)tot Joh.) Je kunt het luchtbed weer opblazen (Hoogl. zet de stoelen weer op hun oude plaats en gaat zitten, terwijl hij weer last van misselijkheid krijgt).

Helma: Ben je misselijk?

Hoogl: Een beetje. (tot Joh. die mopperend het luchtbed brengt) Haal de tafel. (tot In.) En jij de deken. (Helma pakt een mand en een tijdschrift. Hoogl. gaat zitten en kijkt voor zich uit. Ten slotte staat alles weer als tevoren).

Hoogl: Waarom moeten die mensen altijd zo agressief worden. Hij was meteen al zo.

Helma: Ja (gaat zitten. Tot Joh.) Pomp het luchtbed maar weer op.

Hoogl: Is er nog een beetje appelsap?

Helma: Ja.

Hoogl: Dan raak ik tenminste die vieze smaak in mijn mond kwijt. (Helma haalt een fles en glazen en schenkt haar man in).

Hoogl: Dank je wel.

Helma: (tot In. en Joh.) Willen jullie ook wat?

In: Ja. (Joh. reageert niet).

Helma: (tot Joh.) Jij niet?

Joh: Nee.

Helma: Zoals je wilt- (spottend) Hij heeft op jouw wel indruk gemaakt met die motor van hem.

In: De jurk van die vrouw was van achteren helemaal nat.

Helma: Natuurlijk. (Hoogl. steekt een sigaret op. Helma gaat op de deken liggen en begint weer in een tijdschrift te lezen. In. gaat naast haar liggen).

In: Er zitten hier mieren.

Hoogl: Geloof jij wat hij vertelde over die rechter en die ingenieur. Dat hij die mensen kent en dat die met hem omgaan?

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Helma: Ach, dat zou hij wel willen.

Joh: (plotseling) Waarom willen jullie dan niet met hem praten?

Helma: (kort) Omdat we daarvoor niet hier gekomen zijn.

Hoogl: Je hebt toch gezien wat voor een vent het was. (de kookoek roept).

Hoogl: Hoor, daar is onze kookoek weer.

Helma: Oh ja.

Hoogl: En onze buizerd is er ook weer. (Hoogl., Helma en In. kijken omhoog).

Helma: Ja.

Hoogl: Die heeft hier vast zijn jachtgebied.

- .-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

www.toneelwerkgroepproloog.nl

GASTARBEIDERS

Personen:
Cor Bogaard,
Jan van de Bos,
Lenie,
Man met hoed.
Waardin.
Erika, serveerster,
een Italiaan.

Kroeg. Tapkast, tafels, jukebox. Buffetjuffrouw staat achter de tap glazen te spoelen. Aan een van de tafeltjes zitten Bogaard, van de Bos en Lenie, alle drie ong. 28 jaar oud. Een ongeveer 40-jarige man met een hoed en een regenjas staat aan de tap.

M.v.H.: (drinkt zijn bier uit) Mag ik er nog een. Let op mijn woorden: in 1975 spreken we mekaar wel weer.

Waard: Je kunt niet alles met machines doen.

M.m.H.: Nee, niet alles. Maar meer als nu. 't Gaat geleidelijk aan. De bevolking neemt steeds meer toe en de werkgelegenheid neemt steeds meer af. Ik zeg het je, binnen een paar jaar hebben we weer massale werkeloosheid.

Waard: Dat geloof ik niet.

M.m.h.: Ik garandeer het je.

Waard: De regering zal er wel wat tegen doen.

M.m.h.: De regering? Wat moet die er tegen doen? Dat kunnen ze toch niet. 't Gaat allemaal vanzelf. Je kunt er gewoonweg niks tegen doen.

Waard: Ik geloof het niet.(v.d. Bos en Lenie grijnzen tegen elkaar en richten zich tot Bogaard die in zijn bier staart) Verdomde arrogant!

Lenie ~~v.d.B.~~ Waarom drink je ook onder je werk?

Lenie: Daar heb je 's avonds toch tijd genoeg voor.

v.d. B. Wat heb je eigenlijk gedaan? Waar had je die fles? In je zak?

Bog.: Hou je smoel.

Lenie: Ga dan ergens anders werken.

v.d. B: Dat wil hij ook.

Lenie: Zo'n baan als daar kun je toch overal krijgen.

v.d.B: Dat had hij gedacht. Hier krijgt hij ƒ 4,-- per uur. Ergens anders krijgt hij op zijn hoogst ƒ 3,80 (serveerster komt uit een deur privé).

www.toneelwerkgroepproloog.nl

v.d.B: (tot Erika) Erika, Nog drie jonge. (tot Bog.) Weet je wat ik tegen die baas gezegd had? Moet U eens horen chef, ik heb zorgen. M'n wijf is er vandoor. Daarom drink ik, Dat moet U begrijpen. Dat zou ik gezegd hebben, (hij en Lenie grijnzen).

Lenie: (ernstig) Zonder gekheid, kun je morgen niet naar hem toegaan en zeggen dat het je spijt, Dat het niet meer zal gebeuren en zo. Ik bedoel je hebt toch steeds goed gewerkt. Ze waren toch tevreden over je.

Bog.: Natuurlijk waren ze tevreden over mij.

Lenie: Of had je al eerder zoiets?

Bog.: Ja. Twee keer al.

v.d.B. Dat is natuurlijk fout. Dat kun je niet maken.

Bog.: Man, als ik bezopen ben, rijd ik beter met dat ding dan ~~als~~ dat ik nuchter ben.

Lenie: Hoe hebben ze het dan gemerkt? (Bog. geeft een antwoord. Erika komt met drie glazen).

Erika: Drie jonge.

v.d.B: Bedankt.

Erika: Zijn ze voor jou?

v.d.B.: Ja. (ze schrijft drie jonge op zijn bierviltje).

Bog: (legt zijn arm om haar heen). Kom eens bij ons zitten Erika.

Erika: Daar heb ik nu geen tijd voor.

Bog: Waarom niet? Kom hier zitten.

Erika: Laat me los.

Bog: Nee, nu kom je hier zitten.

Waard: Geen gedonder Cor of je vliegt eruit. (Erika maakt zich van Bog. los en gaat naar de tap.)

Lenie: Hier drink op. (Bog. slaat de jenever naar binnen, loopt naar de jukebox, gooit er geld in en drukt toetsen in).

v.d.B: (tot Lenie) Hij heeft al weer flink wat op.

Lenie: (roept) D3.

Bog: Doe het zelf.

M.m.h.: (tot waardin die nauwelijks luistert) Ben je wel eens in een drukkerij geweest?

Waard: Nee.

M.m.h. Ik heb er eens een bezichtigd. Die waar "Het volk" gedrukt wordt. Alles automaties. Van begin tot eind. Waanzinnig. Over twintig jaar heb je er alleen nog maar machines. Is natuurlijk veel simpeler. Je zet ze maar aan en klaar is kees.

(uit de jukebox komt Heintje "Ich bau dir ein Schloss).

Bog.: (tot de waardin) Kun je hem niet wat harder zetten. Je hoort niks.

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Waard.: Zo is het hard genoeg.

Bog.: Nee. Ik heb mijn geld erin gegooid en dan wil ik wel wat horen ook. (waardin let verder niet op hem).

v.d.B. Cor, ga zitten. (Bog. grijpt achter de jukebox om hem harder te zetten).

Waard.: Blijf met je vingers daarvan af. (komt achter de tap vandaan en trekt Bog. weg.) Dat ding blijft zo staan, versta je? Denk je dat ik ruzie wil met de buren? Vooruit, ga zitten.

Bog.: Rustig hè, je blijft met je handen van mij af.

Waard: Ik wil geen gedonder hier, Cor. (gaat terug naar de tap).

Lenie: Met die krijgen we vanavond nog wat te stellen. Cor, zullen we een potje spelen? Erika breng eens een beker. (Als Erika de beker met de stenen wil brengen, gaat Bog. op haar weg staan).

Erika: Laat me d'r langs idioot.

Bog.: Wat ben ik?

Erika: Bezopen ben je- Laat me d'r langs.

Bog.: (grijnst) Nee.

Waard: Cor, nou is het genoeg. Laat Erika met rust.

Bog.: Maak je niet druk. Ik doe haar toch niks. Asjeblieft. (hij laat Erika met een buiging passeren, gaat aan een vrij tafeltje zitten omdat hij niet lekker wordt).

Waard: (tot Lenie) Wat is er eigenlijk met hem aan de hand?

Lenie: Ze hebben hem van zijn heftruck gezet en ontslagen.

Waard: Waarom?

Lenie: Hij was bezopen onder het werk.

Bog.: (staat op en gaat naar de tap). Nee, weet je waarom? Omdat ze plaats nodig hebben voor die spaghettivreters.

Waard: Hoezo?

Bog.: In hal B daar rijden ook al twee van die spaghettis op een heftruck. Er komen er steeds meer. Je moet eens bij ons in de kantine komen. Daar hoor je alleen nog maar bla-bla-bla. Geen woord versta je er van. Gisteren zit ik te eten, komt er zo'n blonde jongen en die gaat naast me zitten. Ik zeg, 't is niet veel vandaag, hè? Kijkt hij me stom aan en zegt: Goeie dag. Was 't een Spanjaard. Waar je ook komt: spaghettivreters.

Waard: Ga er dan ook weg.

Bog.: ~~Doe ik ook.~~ Ik ga nou toch

v.d.B.: 't Is toch overal hetzelfde. Bij ons hebben ze nou Turken en Yougoslaven.

Bog.: Geef me nog een pilsje.

M. m.H. Maar zonder gastarbeiders gaat het ook niet. Ze hebben te weinig arbeidskrachten.

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Bog: ~~Dat had je eerder moeten bedenken.~~ (slaat hem de portemonee uit de hand. It. bukt zich om hem op te rapen. Bog. zet zijn voet erop en geeft hem een stoot met zijn knie. It. vloekt en heft de fles op).

Bog: ~~Wat wil je daarmee? Kom maar op.~~ (slaat verscheidene keren op de It. in die steunend op de grond zakt).

Lenie: Vooruit Cor, laat hem nou met rust.

Bog.: Schijtert. Laat ie blijven waar hij vandaan komt.

Waard: (komt vanachter de tap) Zo is het wel genoeg, Cor. (stoot de It. aan) Hé, sta op, maak dat je eruit komt.

v.d. B: Bloedt ie.

M.m.H. :(tot Bog.) Kijk maar uit dat hij je niet aangeeft.

Bog.: Dat moest hij eens proberen. Dan sla ik hem verrot.

Waard: (sjort aan de It.) Hup, d'r uit. (It. kijkt allen met van haat vervulde ogen aan en mompelt wat op zijn Italiaans.).

Bog.: Wat wil je? Heb je nog niet genoeg gehad? (maakt aanstalten de It. nog een keer te willen pakken).

Waard: (verspert Bog. de weg) Nou is het uit. Als je nog verder wilt gaan, doe je dat maar buiten.(sleurt de It. naar de deur).

v.d.B.: Die denkt zeker dat hij hier kan doen of hij thuis is.

Waard: (geeft de It. zijn portemonee) Hier, je poen. (opent de deur en duwt hem de straat op).

Bog.: (rolt met zijn voet de fles naar de deur). ~~Zijn fles.~~ (waardin zet de fles buiten, sluit de deur en gaat weer achter de tap).

v.d. B. (tot waardin) Die lui moet je er niet in laten. Als je er een binnenlaat, komen ze de volgende dag met zijn tweeën en voor je het weet, heb je hier alleen nog maar spaghettis. Zo is het met de "Blauwe Engel" ook gegaan. Een fatsoenlijk mens kan er nou niet meer komen.

Lenie: En ze verdienen d'r niks aan. Die lui nemen een bestelling en voor de rest zitten ze maar te kletsen.

~~Bog.: Waar blijft mijn bier?~~

~~M.m.h.: Hier.~~

~~Bog.: Bedankt.~~

M.m.H.: (tot Lenie en v.d. B.) Nu moet je natuurlijk wel bedenken dat die lui het ook niet makkelijk hebben. Ze komen per slot van rekening in een hele vreemde omgeving.

v.d.B. Waarom komen ze hier dan?

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Lenie: Alleen vanwege de centen.

v.d.B.: Als ze genoeg hebben gaan ze er weer van door. En wat ze dan over ons vertellen. Een kennis van me heeft het zelf meegemaakt toen hij op Sicilië was. Een Italiaan die hier geweest was deed niks anders dan op de Hollanders schelden. Eigenlijk haten die lui ons.

Lenie: Zo is het. (Erika brengt twee pils en noteert ze).

v.d.B. Bedankt Erika. (heft zijn glas) Proost Cor. Jij bent de sterkste.

Bog.: Als het moet kan ik er wel drie tegelijk ~~hebben~~ aan.

Lenie: Natuurlijk, zo een als jij. Kom hier zitten. (Bog. komt naar de tafel en gaat onzeker op zijn stoel zitten) Zal ik jullie eens wat zeggen. Het is een grote troep.

v.d.B. :Zo is het.

Bog.: Ik voel me anders ~~goed beroerd.~~

Lenie: ~~Neem nog een borrel. (tot de waardin) Nog een jonge voor Cor. Wat heb je?~~

Bog.: ~~Staat ie nog buiten.~~

Lenie: ~~Ben je gek. Die is allang weg. Kom we maken nog een..... (Bog. staat op, gaat naar de deur, opent die, kijkt naar buiten en sluit hem weer).~~

Bog.: ~~(terug aan de tafel) Hij is weg. (gaat zitten en kijkt voor zich uit).~~

v.d.B. ~~Natuurlijk is ie weg.~~ En hij komt niet gauw ~~weerom ook.~~ terug ~~(Erika brengt de borrel) Hier drink eens uit, dan gaat het wel beter. (Bog. neemt het glas en drinkt).~~

Bog.: Eigenlijk sprak ie erg goed Nederlands hè?

v.d.B.: Ja voor een Italiaan,

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

www.toneelwerkgroepproloog.nl

KERTMIS

Personen:
Meneer de Vries, vader.
moeder,
dochter Annie,
zoon Bernard,
zwager Wim.

Woonkamer met Kerstboom. Gedekte tafel. Aan de tafel: vader, 51, moeder 49, zuster 28 en zwager 34. Een plaats is nog vrij. Zwijgen. De zwager - cigarillo rokend - kijkt op zijn horloge, schudt het hoofd en lacht.

Dochter: Wim, asjeblieft.

Zwager: Hoe is het? Geloven jullie echt nog dat hij komt? De trein komt om kwart voor zes aan. Als we hem een uur geven om hier heen te komen, dan moet hij op zijn laatst om zeven uur hier zijn. Nu is het vijf over half acht.

Moeder: Ik heb gisteren nog met hem getelefoneerd. Ik heb hem twee maal gevraagd of hij echt zou komen en hij heeft beide keren gezegd: ja, ik kom met de trein van kwart voor zes.

Zwager: (lacht) Misschien wilde hij wel komen, maar heeft hij de trein gemist.

Vader: Laten we nog vijf minuten wachten, als hij er dan niet is, beginnen we. (stilte). Hoe is het eigenlijk op de zaak, wim?

Zwager: Prima. Vorige week hebben we nog twee lekkere opdrachten gekregen. Drie straten wegdek vernieuwen, ruim vier kilometer bij elkaar. En de opritten naar het nieuwe benzinestation bij de rotonde aan de rijksweg.

Vader: Komt daar een benzinestation? Wie bouwt dat?

Zwager: Shell.

Vader: Zo, zo. Die betalen zeker wel goed?

Zwager: Ze nemen ook de goedkoopste. Ik heb de beste prijs gemaakt. Dalfsen deed ook mee. Die wilde het voor twintigduizend doen, toen heb ik negentienduizend geboden. 't Is anders wel een rund die Dalfsen. Ga maar na: de kostprijs is waarschijnlijk zeventien miel. Dus zo'n grote affaire is het niet. Met Dalfsen valt niets te regelen. Ik heb Steven al een keer naar hem toegestuurd om eens te polsen of hij niet mee wilde doen met een verdeling van de opdrachten, een klein kartel om zo te zeggen. Niks daarvan. Hij wil vechten tot het bittere einde.

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Dat moet hij zelf weten. Ik krijg hem wel klein. (er wordt gebeld).

Moeder: (staat op) Daar is ie.

Vader: Doe eens open Annie. (zuster af).

Moeder: Ik wist toch dat hij zou komen. (wil achter haar dochter aan).

Vader: Blijf hier, Louise. (ze gaat weer zitten) Je wilt er toch geen grootse ontvangst van maken?

Zwager: (lacht) Nu zal het wel gezellig worden. (de zoon en de zuster komen binnen; hij draagt een reistas).

Zoon: Goeienavond. (zet de tas neer).

Anderen: Goeienavond.

Zoon: (gaat naar zijn moeder en kust haar) Dag Ma.

Moeder: Dag Bernard. Ik ben blij dat je er bent.

Zoon: (wijst op de vrije stoel) Zit ik hier?

Moeder: Ja.

Zoon: (gaat zitten) Wachten jullie al lang?

Vader: Wat is dat voor een begroeting? Wil je ons geen hand geven?

Zoon: Ach natuurlijk. Ik dacht dat jullie daar misschien geen prijs op stelden (geeft hand). Dag Pa, dag Wim.

Zwager: Dag Bernard.

Vader: Waarom zouden we daar geen prijs meer op stellen?

Zoon: Nou ja, ik weet het niet als misdadiger.

Moeder: Bernard, asjeblieft. Daar zullen we het vanavond niet over hebben.

Vader: Dan kunnen we nu eindelijk beginnen. (tot moeder en dochter) Dien maar op.

Zwager: (tot dochter) Vergeet mijn tabletten niet.

Zuster: Nee. (moeder en zuster af).

Vader: (na een pauze, vormelijk) Hoe was de reis?

Zoon: (evenzo, met ironiese ondertoon). Dank je, goed.(pauze)

Vader: Studeer je momenteel of wat doe je?

Zoon: (steekt een sigaret op) Van alles een beetje.

Zwager: Een beetje studeren, een beetje werken, een beetje revolutie maken, niet waar?

Zoon: (ironies) Zo is het. En wat doen jullie?

Vader: (wantrouwend) Hoe bedoel je?

Zoon: Nou gewoon; ik bedoel, zijn jullie gezond, voelen jullie je lekker.

Vader: Godzijdank wel ja.

Zoon: (tot zwager) En jij? Heb je ondertussen de hele stad al geasfalteerd?

Zwager: (lacht) Nog niet helemaal?

Zoon: Maar verder gaan de zaken wel goed?

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Zwager: Voortreffelijk. Dat spreekt toch vanzelf: alles wat ik doe is een sukses.

Zoon: Natuurlijk.

Zwager: (lacht) Hoe was het in de bak?

Zoon: Ach, hoe zal ik het zeggen? Leuk. Om je rot te lachen.

Zwager: (lacht) Een ding moet ik je zeggen: ergens bevallen jullie me wel.

Zoon: Ik zal het mijn vrienden in Amsterdam vertellen; ze zullen er blij om zijn. (zwager lacht; moeder en zuster brengen de soep en de tabletter`.

Zwager: Hier schoppen de studenten van tijd tot tijd ook rommel. Steven en ik lachen ons altijd rot als we die types in de krant zien. Je ziet er soms figuren bij. Als ik die zie blijf ik toch liever kapitalist. (lacht schaterend als heeft hij een goeie mop verteld).

Moeder: Vandaag zouden we er niet over praten. Nu is het Kerstmis en dan wil ik niets over politiek horen.

Zwager: Nou ja. (ze bidden).

Vader: In naam van de vader, de zoon en de heilige geest. Here Jezus, weest onze gast en zegen wat U ons geschonken heeft. Amen. (ze beginnen te eten).

Vader: Zeg Bernard, wat zijn dat voor mensen waar je nu woont?

Zoon: Een jaargenoot van me.

Vader: Oh ja. Heeft die een eigen woning?

Zoon: Ja.

Moeder: Gisteren kreeg ik toch eerst een meisje aan de telefoon. Wie was dat dan?

Zoon: (geduldig) Zijn vriendin.

Vader: Woont die daar ook?

Zoon: Ja (pauze).

Zwager: En jouw vriendin woont daar ook?

Zoon: Meestal wel.

Zwager: Zo'n eh kommune.

Zoon: Wat versta je daaronder?

Zwager: Nou, ieder met ieder.

Zoon: Nee, dan geen kommune.

Zwager: Zijn jullie dan niet reaktionnair? (lacht) Zeg ma, de soep is voortreffelijk. (tot de zoon) Weet je dat je hier zo bekend bent als de bonte hond. Vlak na je veroordeling werd ik voortdurend opgebeld en dan vroegen ze: zeg Wim, die de Vries die ze in Amsterdam zes weken gegeven hebben , is dat de broer van je vrouw? Ja, zei ik, dat is mijn lieve zwager, En wat vind jij daar nou van vroegen ze.

www.toneelwerkgroepproloog.nl

En dan zei ik: Die jongen is first class; als die z'n dolle haren kwijt is, komt ie bij mij in de zaak als prokuratiehouder. Dat heb ik ze gezegd, Studeer je eigenlijk nog bedrijfsekonomie?

Zoon: Zo'n beetje. Dat eeuwige boekhouden, als je weet hoeveel tijd dat kost.

Zwager: (lacht) Ja, schei uit. Maar in alle ernst, ik zou dat toch wel afmaken Bernard. Als je eenmaal tegen de dertig loopt, is het uit met de romantiek; dan willen ze weten wat je kunt.

Zoon: (kijkt hem aan en lacht) Bedankt.

Vader: Maar één ding zul je toch moeten toegeven: er zijn er heel wat van jullie die alleen maar demonstreren om het demonstreren. Soms weten ze niet eens meer waar het eigenlijk om gaat.

Moeder: Vader.

Vader: Wat hebben wij in Nederland nou met Vietnam te maken? We hebben zelf toch problemen genoeg.

Zoon: (geduldig) Zal ik het je uitleggen?

Vader: Graag ja. (moeder en dochter af om de volgende gang te halen).

Zoon: De politici en de kranten hier verkondigen vrijwel alleen het Amerikaanse standpunt in de Vietnamese oorlog. Wij wilden door onze demonstraties het verkeerde beeld korrigeren dat zo is ontstaan en bovendien...

Vader: En ik zal je één ding vertellen: de oorlog in Vietnam duurt door jullie demonstraties geen dag korter. Dat zeg ik je.

Zoon: Dat is jouw mening.

Vader: Geen dag. Jullie doen altijd alsof jullie slimmer zijn dan alle anderen. Jullie weten alles zo precies. De Amerikanen zijn misdadigers, onze politici ook, alle kapitalisten zijn misdadigers. Als je zoiets hoort kun je alleen maar je hoofd schudden.

Zoon: Wie zegt dat?

Vader: Jullie.

Zoon: Kom nou, we drukken ons wel een beetje genuanceerder uit.

Vader: Ik heb de borden toch op de TV gezien: Kapitalisme= imperialisme = fascisme.

Zoon: Dat is al weer heel wat anders.

Vader: En als de Amerikanen nu werkelijk uit Vietnam vertrekken, wat denk je dat er dan gebeurt?

Zoon: Dan is de oorlog afgelopen.

Vader: Ja, en twee maanden later begint het weer ergens anders, in Thailand of zo.

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Zoon: Natuurlijk. Als je er niet voor zorgt dat daar rechtvaardige sociale verhoudingen ontstaan. (de vrouwen brengen het vlees).

Zwager: Ha, daar komt ie. (snuift) Als ie zo goed smaakt als ie ruikt..... first class.

Vader: Rechtvaardige sociale verhoudingen. De mensen hebben het daar toch goed. Ze zijn tevreden. De mensen in Vietnam waren ook tevreden.
De onrust begon pas toen de kommunisten kwamen en de mensen opstookten.

Zoon: Waarom hebben ze zich dan laten opstoken?

Vader: Omdat de kommunisten ze bedreigden.

Zoon: Ach.....

Vader: In ieder geval, zo simpel als jullie het voorstellen, is het zeker niet. Ben jij in Vietnam geweest?

Zoon: Nee.

Vader: Zie je. Niemand van jullie is er geweest.
Waar praten jullie dan over? Bemoei je maar eens met je eigen zaken.

Moeder: Hou toch eens op. Willen jullie de hele avond diskussieren? Jullie hebben daar nog tijd genoeg voor. Je blijft toch tot Nieuwjaar?

Zoon: Nee.

Moeder: Waarom niet?

Zoon: Ik moet werken.

Moeder: Nee, dat moet je helemaal niet. Eigenlijk wilden we het je pas later vertellen. Vader en ik hebben besloten je met ingang van volgende maand weer f 400,-- te sturen. Dat is ons kerstkado.

Zoon: Bedankt, maar het hoeft niet.

Moeder: Bernard, we geven het je graag.

Zoon: Toch heb ik het liever niet.

Dochter: Waarom wil je het niet aannemen. Bernard. Soms begrijp ik je niet.
Vader en moeder stellen toch geen voorwaarden. Ze willen alleen dat je weer rustig kunt studeren en dat je niet meer hoeft te werken. Anders niet.

Zoon: Zie je , Annie, ik weet nog precies hoe vader mij toen opbelde om me te vertellen dat hij mij betaalde om te studeren en niet om rellen te schoppen.

Moeder: Bernard, dat is toch voorbij.

Zoon: Wat is er voorbij? Niemand van ons is van mening veranderd. Jullie geven mij weer geld, omdat jullie denken: nu hij in de gevangenis gezeten heeft, zal hij wel een beetje verstandiger zijn geworden.

Moeder: Annie zegt het toch, we stellen geen enkele voorwaarde.

Zoon: Toch wil ik het niet.

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Dochter: Waarom dan Bernard?

Zoon: Lieve zus, het is toch zo eenvoudig: ik wil onafhankelijk zijn. Ik kan me precies voorstellen met wat voor martelaarsgezicht vader me het geld zal geven. Vader is zakenman: als hij iemand geld geeft, verwacht hij een tegenprestatie.

Moeder: Bernard, we willen alleen....

Vader: Zo is het genoeg. We lopen niet achter hem aan. Dan moet hij zelf maar zien wat er van hem terecht komt. Anders denkt hij nog dat hij ons een gunst verleent door dat geld aan te nemen.

Dochter: Zo is het nou ook weer niet vader. Je moet Bernard ook begrijpen.

Vader: Ja, ik zal voor hem op mijn knieën vallen en hem smeken of hij asjeblieft mijn geld aan wil pakken.

Dochter: Bernard, zeg asjeblieft dat je het geld aanneemt, dan is de zaak opgelost.

Zoon: Ik wil het niet.

Zwager: Doe je je nu niet een beetje erg flink voor? Waar heb je de laatste tijd je geld mee verdiend?

Zoon: Met koekjes inpakken.

Zwager: Zo'n werkstudentenbaantje. Wat verdien je daar gemiddeld mee?

Zoon: f 3,50 per uur.

Zwager: Dat wil dus zeggen, dat als je een beetje behoorlijk wilt verdienen, je honderd uur per maand moet werken, dat is vijeentwintig uur per week. Is dat niet een beetje veel? (zoon zwijgt).

Vader: Ik zal het geld op je rekening laten overmaken en als je het niet nodig hebt, kun je het laten staan . (zoon zwijgt).

Moeder: (Blij dat Bernard geen nee zegt) Zullen we nu de kerstboom aansteken?

Vader: Nee, na het uitdelen van de geschenken.

Zoon: Jullie hebben toch weer een grote gekocht.

Moeder: Ja, weet je waarom? Omdat jij er bent. Ik heb tegen je vader gezegd, als Bernard komt, doen we alles net als vroeger. En toen dachten we: vorig jaar waren we met Kerstmis bij van der Meij. Die hadden zo'n klein boompje op het dressoir. Dat zag er nogal schamel uit.

Zoon: (tot zwager) Hoe is het? Ga je met Nieuwjaar nog naar Groningen?

Zwager: Nee. Mijn ouders zijn bij mijn zuster. Waarom?

Zoon: Ik had met je mee willen rijden.

Moeder: Wat moet je in Groningen doen?

Zoon: Kennissen opzoeken.

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Zwager: (heeft kennelijk geen lust meer om te diskussieren) Veel geluk er mee. Ik hoor alleen maar kreten. Over een jaar of tien spreken we elkaar wel weer. Zal ik je eens vertellen hoe het dan is. Dan zit jij allang bij Philips of Unilever voor ƒ 4000,.. of meer in de maand en dan lach je je rot als je er aan denkt wat je nu gezegd hebt.(Zoon kijkt hem aan).

Moeder: Nu is het genoeg. Zullen we het over wat anders hebben.

Zoon: (spottend) Waarover?

Vader: Bernard sla een andere toon aan. Ik zal het je eerlijk zeggen. Ik ben nogal teleurgesteld in je. Van hieruit hebben we nooit precies kunnen beoordelen wat je in Amsterdam deed. Toen je veroordeeld werd, dachten we dat je je had laten meeslepen We waren erg blij toen je schreef dat je met Kerstmis hier zou komen . We dachten dat je ons alles zou uitleggen en dat we die hele geschiedenis zouden vergeten. Maar zoals je nu praat, ben ik bang dat binnenkort precies hetzelfde gebeurt.

Zoon: Ja natuurlijk.

Vader: Ja natuurlijk. En dat de mensen hier over ons kletsen en dat de zaak eronder lijdt, maakt je zeker niets uit?

Zoon: Ach, doe toch niet zo belachelijk. De zaak.

Vader: Dat geloof je zeker niet. Dat zal ik je één ding vertellen: sinds ze hier weten dat jij ook bij die langharige herrieschoppers hoort, heb ik twintig procent minder omzet dan vroeger. (de zoon lacht en ziet zijn vader hoofdschuddend aan).

Moeder: Dat is zo Bernard.

Zoon: Dan moet je je assortiment eens bekijken. Of je prijzen verlagen. Die reistas koop ik in Amsterdam voor ƒ 25,-- bij jou kost ie ƒ 38,--

Vader: Met de grote warenhuizen kan ik niet konkurreren. Ik moet per slot van rekening ook wat verdienen.

Zoon: Maar waarom ƒ 3.000,--. ƒ 2.000,-- is toch ook genoeg.

Moeder: Jongen wat bezielt je?

Zoon: Je twee verkoopsters krijgen toch ook maar ƒ 800,-- En doen die zoveel minder dan jij?

Zwager: Nu sla je toch wel erg op hol.

Vader: Ik dacht dat die zes weken gevangenis je wat verstandiger zouden hebben gemaakt. Dat beschouw je zker nog steeds als een heldendaad hè? (zoon antwoordt niet) Zal ik eens zeggen wat jullie zijn:

www.toneelwerkgroepproloog.nl

een stelletje zenuwelijders meer niet.

Zoon: Waar heb je dat gelezen?

Vader: Ik zal je één ding zeggen: als ik rechter geweest was, had je geen zes weken gekregen, maar zes jaar.

Dochter: Vader hou nu eens op.

Vader: Wie de openbare orde verstoort, moet gestraft worden.

Zoon: Of die orde goed of slecht is, doet er niet toe zeker?

Vader: Het komt nog eens zover dat iedereen maar doen en laten kan waar hij zin in heeft. Wij hebben genoeg meegemaakt en we zijn blij dat we eindelijk rust hebben en kunnen werken. Wat weten jullie eigenlijk? Niks. Jullie komen pas kijken. De regering deugt niet, de politie deugt niet, het leger deugt niet-wat deugt er dan eigenlijk wel? Ze hebben jullie veel te lang je gang laten gaan. Weet je wat ze hadden moeten doen? Iedereen die te veel praatjes heeft, direkt van de universiteit moeten schoppen.

Zoon: -de arbeidsdienst in-

Vader: Ja. Ze moesten al dat langharige tuig oppakken en in werkkampen een grondige heropvoeding geven. Dergelijke asociale elementen horen in onze maatschappij niet thuis.

Dochter: Vader. (zoon staat zonder iets te zeggen op en pakt zijn tas.
Moeder houdt hem vast).

Moeder: Bernard, waar ga je naar toe. Je kunt toch niet weggaan.

Zoon: Ach. Het heeft toch geen zin meer. Neem me niet kwalijk. (af, de overigen kijken vader aan).

Vader: (schreeuwt) Waarom kijken jullie mij zo aan?

www.toneelwerkgroepproloog.nl